

D-na Brăiloiu mi-a scris întrebând de adresa ta. I-am dat-o Frazy e închinată de corespondența cu tine. Spune multă dragoste fratelui Mărculescu.

Te îmbrățișez ; Nu îți supărat și scrie-mi.

Al tău Const.
C. Antoniadă, Str. Frunzelor
București¹²⁾

11/24 iunie 1912

Frate Cerna,

Îți trimit astăzi revista lui Găvănescu cu raportul asupra lui Negulescu și a subsemnatului. Elogios destul. Dar nu e ceva grozav ca stil sau profunzime. Plîroforiște-te și tu. Cînd vii în țară ? Cînd dai doctoratul ?

Am citit „Romanta” ta și o găsesc din cele mai bune. Ultimele 3 strofe sînt admirabile, impecabile. Mă șifonează în primele strofe „trena”. N-ai putea s-o înlocuiești ori vrei să încetățenești tu, cuvîntul ?...¹³⁾

Comentariile asupra acestor citorva scrisori n-au intrat în atenția noastră. Ele sînt, repet de preocuparea istoricului literar. E vorba de oarecari identificări de persoane (nu ne referim la „Nea Iancu” pe care-l identifică oricine) ci la altele, amintite pe numele cel mic, ba chiar cu întregul în această corespondență.

Nădăjdum că am reușit a aduce cîteva date noi, de trebuință biografului lui Panait Cerna, poet român, fiu al pămîntului românesc dintre Dunăre și Mare.

GH. DUMITRAȘCU

12. Corespondență Panait Cerna, primită, S $\frac{1(1)}{\text{CCLXIV}}$

13. *Ibidem*, S $\frac{1(2)}{\text{CCLXIV}}$

EXPLOATAREA PESCUITULUI ȘI CONSECINȚELE ACESTEIA ASUPRA MUNCHI ȘI VIETII PESCARILOR DIN JUDEȚUL TULCEA ÎN PERIOADA 1919—1944.

GLIGOR STAN

Pescuitul în județul Tulcea datorită excepționalei bogății în ape—Dunărea cu delta, Marea Neagră cu lacurile limitrofe — a constituit și continuă să fie ocupația principală a unei însemnate părți din populație.

O statistică din anul 1927, consemna că 53,3% din suprafața județului Tulcea era acoperită de bălți și lacuri¹⁾. Din această suprafață ponderea cea mai însemnată o deținea Delta Dunării — cea mai întinsă suprafață de apă dulce a țării — care împreună cu stufăriile, grîndurile și plaurul ocupa 430.000 ha²⁾.

Documentele referitoare la populația pescărească din județ, de asemenea, reflectă o creștere a numărului acesteia în special în perioada dintre cele două războaie mondiale. Astfel dacă imediat după încheierea primului război mondial numărul pescarilor scade la 2573³⁾ față de 2696 cîți erau în anul 1903⁴⁾, în anul 1930 numărul populației pescărești crește la 12.273⁵⁾.

Din punct de vedere al administrației piscicole, județul Tulcea a constituit o regiune separată, fiind, de departe, cea mai însemnată din cele 6 regiuni piscicole ale țării, purtînd pînă în anul 1937 denumirea de regiunea a IV-a piscicolă și ulterior regiunea a III-a piscicolă.

1 Arh. St. Tulcea, fond Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, Dosar nr. 523/1927, fila 303.

2 Vezi „Dobrogea jună” din 1 februarie 1924.

3 Expunerea situației județului Tulcea pe anul 1922, Tulcea, 1923, p. 153.

4 Județul Tulcea, Date de seamă prezentate Consiliului județean de Luca Ionescu, prefect, București, 1904, p. 326.

5 Calculat după datele din Recensămîntul general al populației României, vol. VI, București, 1930, p. 534—544.

Regiunea piscicolă Tulcea nu cuprindea însă totalitatea apelor de pe teritoriul județului. Astfel, limitele regiunii piscicole erau între Isaccea și Periprava, Delta Dunării cu lacurile Razelm, Golovița, Zmeica, Sinoe pînă la Gura Buhazului plus marea teritorială, 6 mile de la țarm. De asemenea era împărțită în 5 revizorate de pescărie, 55 de puncte de pescărie și 5 birouri de vânzare a peștelui⁶). Pentru exploatarea peștelui în bune condițiuni s-au organizat cherhanale și ghețării. În 1922 de pildă erau 70 de cherhanagii⁷) iar în 1943, 20 localități din județ aveau organizate cherhanale⁸). În schimb județul cu ponderea cea mai mare în piscicultura țării nu avea depozite și antrepozite frigorifice și nici o industrie de prelucrare și conservare a peștelui sau de confecționat unelte și instrumente pescărești. În ceea ce privește producția de pește regiunea Tulcea furniza în general aproape jumătate din producția întregii țări, uneori depășind și mai mult de jumătate. Astfel în anul 1921 din 20.330.368 kg. pește pescuit pe întreaga țară, regiunea Tulcea a furnizat 10.849.451 kg, în anul 1924 din 25.630.792 kg. pește pescuit în țară, Tulcea a dat 14.196.306 kg, iar în anul 1937 din 19.722.878 kg., Tulcea a obținut 10.725.808 kg⁹).

De asemenea și din punct de vedere calitativ, regiunea Tulcea furniza speciile cele mai bune de pește (sturionii) precum și produsul acestora atît de solicitat pe piața internă și externă, icrele negre (caviarul).

De menționat e faptul că din totalul de pește pescuit în regiunea Tulcea, doar 10% era oprit pentru consumul populației județului, restul de 90% fiind desfăcut pentru nevoile celorlalte județe sau pentru export¹⁰).

Documentele aflate la Arhivele Statului Tulcea cit și alte date din publicațiile timpului atestă că potențialul economic al mării bogății de ape a județului Tulcea n-a fost pe deplin valorificat. Mai mult chiar se constată că față de perioada de dinaintea primului război mondial, s-a înregistrat o scădere atît din punct de vedere al cantității de pește pescuit cit și al productivității apelor.

Astfel, imediat după terminarea primului război mondial, respectiv în anul 1919/1920, desigur, datorită unor cauze obiective — numărul redus de scule și numeroasele contrabande de pește — s-a înregistrat cea mai scăzută producție, 609.916 kg. pește¹¹). Mulți ani, pro-

6 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 81.

7 *Expunerea situației județului Tulcea...*, p. 152.

8 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 82.

9 *Anuarul statistic al României 1939 și 1940*, București, 1940, p. 441.

10 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 81.

11 *Expunerea situației județului Tulcea...*, p. 158.

ducția peștelui a continuat să fie sub nivelul antebelic. De pildă în anu 1920/1921 de abia s-a pescuit 9.574.174 kg. pește¹²), în anul 1922, 6.796.884 kg. pește¹³) față de 12.780.180 kg. pește cit s-a pescuit în 1899/1900¹⁴) sau 18.079.637 kg. pește pescuit în anul 1907/1908¹⁵).

Practic între cele două războaie mondiale, în regiunea Tulcea nu s-a mai atins nivelul din anul 1907/1908. De abia în anul 1942/1943, s-a obținut o cifră superioară acestui an, respectiv 19.840.807 kg. pește¹⁶).

De asemenea și în ceea ce privește productivitatea pe specii s-a constatat o scădere. O decizie a Ministerului Agriculturii și Domeniilor din 16 decembrie 1936, semnala scăderea îngrijorătoare a producției crapului în apele Dunării și în regiunea inundabilă a acesteia, la 781.000 kg. față de 3.000.000 — 5.000.000 kg. cit era înainte de primul război mondial¹⁷).

Administrația pescăriilor statului devenită în 1929. Administrația Pescăriilor și Regiunii Inundabile a Dunării (P.A.R.I.D.) a continuat să efectueze lucrări de ameliorare a stării generale a bălților, dar aceste lucrări n-au căpătat amploarea celor din anii 1897—1916¹⁸).

Demne de relevat sînt totuși în regiunea piscicolă Tulcea, lucrările de străpungere a grindului Caraorman (1931) și a ghiolului Crasaicel (1934) precum și construirea canalelor Pardina și Siroasca¹⁹).

Efectul ameliorării s-a răsfrînt asupra creșterii productivității pescuitului în anii imediat următori, fapt care pe de altă parte a determinat o mai bună populare a Deltei, respectiv prin creșterea numărului populației pescărești. Nu întîmplător în această perioadă iau ființă în Delta Dunării noi localități ca: Dranov lângă Dunăvățul de Jos, grupul de case Ostrovul Ceamurlija, apoi satele Litcov, Ivancea, Lumina, Roșu, Roșuleț sau grupurile de case de pe brațul Chilia, Cerneafca, Cișla, ostrovul Hobina și ostrovul Tătaru²⁰).

O realizare pe cît de importantă pe atît de necesară a constituit-o înființarea în anul 1932 a Laboratorului de cercetări hidrobiologice din Tulcea. Laboratorul a fost dotat cu aparate și instrumente, menite să e-

12 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 89.

13 *Ibidem*.

14 *Dobrogea (1878-1929), 50 de ani de viață românească*, București, 1928, p. 418.

15 *Ibidem*.

16 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 81.

17 „*Monitorul Oficial*”, Nr. 293 din 16 decembrie 1936.

18 Punerea în valoare a Deltei Dunării și a lacului Razelm în special s-a făcut începînd din anul 1897. Astfel prin lucrări de întreținere a bălților și gîrlelor, construirea de canale, s-a adus o îmbunătățire considerabilă pescuitului din regiunea piscicolă Tulcea, un rol din cele mai însemnate revenind în aceste lucrări savantului Grigore Antipa.

19 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 86.

20 *Ibidem*, dosar nr. 1189/1939, filele 173—176.

fectuaze cercetări privind problemele de ameliorare a bălților, de repopulare a acestora cu speciile corespunzătoare de pește. De asemenea s-a organizat un mic muzeu pe lângă Administrația Pescăriilor Statului din Tulcea, în care au fost expuse cele mai reprezentative specii din fauna și flora Deltei Dunării²¹).

Un alt factor hotărâtor în ceea ce privește influențarea pescuitului îl constituie modul de exploatare.

Dreptul de pescuit a fost monopolul statului. În Dobrogea conform Legii pentru regularea proprietății imobiliare din 3 aprilie 1882, lacurile și bălțile, canalurile și pescăriile de orice natură au fost trecute în proprietatea statului²²).

În general în țară s-au aplicat trei sisteme de exploatare a pescuitului: sistemul arendei, sistemul concesiunii și sistemul în regie, fixate prin Legea asupra pescuitului din 10 octombrie 1896 și regulamentul de aplicare a acestei legi²³).

În regiunea piscicolă Tulcea a predominat sistemul exploatării în regie, fiind mai avantajos pentru stat. Acest sistem consta în punerea de către stat la dispoziția pescarilor, a apelor sale, bălților și gîrlelor, etc. spre a-și putea exercita meseria cu instrumentele și munca lor. Pescuitul în regie se făcea în două moduri: a) prin darea în concesiune unei persoane sau companii (asociații, cooperative) de pescari pescuitul unei ape, care se obligă prin contract să închidă bine bălțile sau gîrlele și a le păzi, precum și de a pescui conform normelor stabilite de legi și Administrația pescăriilor și b) prin învoielii particulare pe bază de cărți de pescuit²⁴).

Statul percepea de la aceștia, o dijmă care varia între 15—65% din totalul peștelui pescuit, în funcție de specii²⁵).

Procedeul obținerii dijmei de către stat se făcea în felul următor: peștele vînat era adus la punctele de pescărie, unde se cîntărea în fața pescarilor și se elibera un act numit aviz, cu care acesta ducea peștele la birourile de vînzare ale statului, unde se vindea la licitația publică. Din suma realizată prin vînzare se scădea dijma convenită statului, fixată anual de Administrația P.A.R.I.D. iar restul îl primea pescarul.

La prima vedere acest sistem pare avantajos pentru pescarii vînători, presupunînd că ei dețin scule pescărești, precum și mijloace de conservare și transport al peștelui. În realitate însă foarte puțini pescari, (aceștia fiind îndeosebi cherhanagii) puteau să fie de față la vînzarea peștelui care se executa în județ numai în 5 localități, sau la Galați și Constanța.

21 *Ibidem*, dosar nr. 1512/1943, fila 87.

22 C. Hamangiu, *Codul general al României*, Legi uzuale, vol. II, p. 453.

23 *Ibidem*, p. 765.

24 „*Monitorul Oficial*”, Nr. 104 din 14 mai 1927.

25 Arh. St. Tulcea, fond, Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 869/1931, filele 1—14, 1072/1936, filele 135—136 și 1157/1938, fila 315.

Între pescari vînători și statul burghezo-moșieresc, se interpuneau o serie de intermediari: cherhanagii, proprietari de scule, comercianți de pește, armatori de vase, care toți realizau beneficii din partea convenită pescarilor.

De regulă, expedierea peștelui la piețele de vînzare din județ: Jurilofca, Babadag, Sulina, Isaccea și Tulcea se făcea prin intermediul cherhanalelor, unde se aduna peștele vînat. La cherhanale de fapt, pescarii-vînători își primeau partea lor, cherhanagii făcînd expedierea peștelui pe spezele lor, fie cu bărcile cu motor pe apă, fie cu autocamioanele la Constanța. Pentru oficial de expediere la piețele de vînzare, cherhanagii rețin de la pescari sume ce se ridică la unele specii pînă la 8 lei/kg; apoi speze de manipulație în cherhana, uzajul lăzilor, năvul sau transportul, plata hamalilor la piața de desfacere, comisionul plătit reprezentantului Administrației Pescăriilor Statului din localitate²⁶). Cherhanagiul mai include în dauna pescarului și eventualele riscuri, furturi, alterarea peștelui, etc. De aici ia naștere dubla exploatare a pescarului pe de o parte de către statul burghezo-moșieresc și pe de altă parte de către cherhanagii și alți speculanți.

În general situația pescarului este mai grea decît a producătorului agricol. El poate fi asemănat cu lucrătorul agricol lipsit de mijloace de muncă, care este nevoit a-și câștiga existența cu brațele, vînzîndu-și forța de muncă.

Întreținerea unui pescar este în general scumpă. El are nevoie de îmbrăcăminte groasă, capabilă să reziste la frig și intemperii. Sculele pescărești sînt destul de scumpe, se strică ușor și se procură foarte greu. Pescarii, cei mai mulți din ei, erau lipsiți de instrumente de prins pește, precum și de mijloace suficiente de întreținere, căzînd adesea victime în mîna diverșilor speculanți. Încercările statului burghezo-moșieresc de a rezolva printr-un depozit de materiale și unelte pescărești la Tulcea, problema aprovizionării cu scule pescărești pentru întreaga populație pescărească s-a dovedit precară, prin imposibilitatea acestuia de a acoperi cerințele. —

Din totalul de 10.934 locuitori declarați pescari în județul Tulcea în anul 1936, 3546²⁷) nu aveau scule pescărești iar în anul 1937 numărul pescarilor fără scule crește la 4114²⁸). Semnificative pentru greutatea procurării instrumentelor pescărești sînt documentele care arată că acestea se procurau în special cele pentru pescuitul sturionilor, din Suedia, Germania, Turcia, Olanda, Ungaria și Uniunea Sovietică²⁹). În Tulcea pentru instrumentele pescărești funcționa de abia în anul 1938, o fabrică de frînghii și o întreprindere care se ocupa cu comercializarea bumbacului și sculelor pescărești³⁰). —

26 *Ibidem*, dosar nr. 1157/1938, filele 32—33.

27 *Anuarul statistic al României 1939 și 1940*, București, 1940, p. 443.

28 *Ibidem*.

29 Arh. St. Tulcea, fond, Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1128/1938, filele 142—145.

30 *Ibidem*, dosar nr. 1158/1938, fila 315.

Condițiile de muncă ale pescarilor în special a celor din Delta Dunării, erau îngreunate de paludism, insalubritatea permanentă, izolarea prin înghețarea căilor de comunicații, inundațiile aproape periodice, cazurile fortuite, etc. —

În anul 1938, peste 90% din populația Deltei Dunării și din satele riverane Dunării, suferea de malarie, mortalitatea fiind foarte crescută³¹). În anul 1943, malariala a ajuns să cuprindă aproape 2/3 din populația județului³²). —

O imagine de ansamblu a felului cum era repartizată valoarea totală a producției de pește în țară între pescari și statul burghezo-moșieresc, este concludentă analizând datele din anul 1936. De regulă se spune că după o veche socoteală pescărească, această valoare se împarte în trei: „o parte a apei, a muncii și o parte a sculei”³³). —

Astfel de pildă din 145.046.095 lei cât a valorat producția de pește din anul 1936, 52.248.758 lei a luat-o statul (apa n.n.) și 92.797.337 lei pescarii (munca n.n.)³⁴). Dar din venitul pescarilor, aproximativ 50% se încasează de cherhanații (proprietari de scule n.n.), așa că practic producătorul direct, pescarul, nu ia de pe urma muncii lui decît aproape 1/3 din valoarea totală. —

Pentru a face față exploatării exercitate de către cherhanații în special și statul burghezo-moșieresc în general, pescarii-vînători au încercat să se organizeze. —

Încă din anul 1916—1918, s-au înființat în Delta Dunării câteva cooperative de pescari, la Periprava, Chilia Veche, Tulcea, Sfintu Gheorghe, Caraorman, Jurilofca și Murighiol, avînd ca obiect facerea operațiunilor de cherhana, care însă din cauza riscurilor, le-a fost imposibil să se mențină, rămînînd debitoare la Casa Centrală a Cooperativeelor cu sume foarte mari³⁵). —

Între cele două războaie mondiale au mai luat ființă tot însă cu caracter efemer, cooperative pescărești și în alte centre ca de pildă: Asociația de pescari „Delta Dunării”³⁶) din Tulcea, Societatea „Pescari-vînători”³⁷), Cooperativa „Holbina”³⁸) din Murighiol, Cooperativa „Crapina”³⁹), Cooperativa „Salăul de argint”⁴⁰), ș.a. —

31 „Progresul Tulcei”, din 9 mai 1940.

32 Direcția generală a Arhivelor Statului, *Culegere de referate, sesiunea 1959*, București, 1971, p. 136.

33 *Enciclopedia României*, III, București, 1939, p. 1089.

34 *Ibidem*.

35 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1512/1943, fila 88.

36 *Mișcarea economică a județului Tulcea*, Tulcea, 1944, p. 34.

37 *Ibidem*.

38 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 331/1925, fila 14.

39 „Curierul Tulcei”, din 27 octombrie 1927.

40 *Ibidem*.

De pe urma datoriilor cooperativeelor la Centrala Cooperativeelor și aceasta la rîndul său a ajuns să fie datoare la Banca Națională cu suma de un miliard cinci sute de milioane lei⁴¹). —

Un caz tipic de lichidare a unei astfel de cooperative îl oferă Cooperativa „Marea Neagră” din comuna Sfintu Gheorghe. Înființată în 1920, cu un număr de 82 membri, cu scopul de a apăra interesele pescarilor față de cherhanații, iar pe de altă parte, pentru a-și procura alimente, instrumente, îmbrăcăminte, etc., cooperativa s-a împrumutat la Centrala Cooperativeelor și la alți diverși creditori cu sume foarte mari. După cîțiva ani de belșug, în anul 1929, cooperativa dă faliment, nemaiputînd satisface cererile de ajutorare ale membrilor săi, aceștia recurgînd la împrumuturi la cherhanații sau la comerțanții pescari, pentru hrană, îmbrăcăminte, instrumente, angajîndu-se să le aducă acestora peștele vinat și nu cooperativei. Începînd cu luna august 1930, cooperativa practic nu a mai putut face nici o operațiune și orice încercare de a fi repusă pe picioare a fost zadarnică. Cauzele? Pescarii debitori fugeau de cooperativă. Cooperativa iese cu o pierdere de 300.000 lei, iar pescarii au rămas datori față de cooperativă cu suma de 2.575.369 lei. Datoriile la unii pescari au atins cifra de 100.000 lei⁴²). —

Dar nu numai pescuitul în sine a constituit pentru statul burghezo-moșieresc și pentru cherhanații un mijloc eficient de îmbogățire și în același timp de spoliere a pescarilor. —

Statul burghezo-moșieresc prin Administrația P.A.R.I.D., deținea în Delta Dunării și de-a lungul Dunării, suprafețe imense de teren, rezervate pentru amenajarea de pescării. În Delta Dunării de pildă, peste 50.000 ha de teren era bun pentru cultură și pentru pășunat, terenuri pe care P.A.R.I.D. le arenda locuitorilor pentru folosință. —

Pînă la aplicarea reformei agrare din 1921, chiar și vetrele de sat și drumurile de utilitate publică, izlazurile, pășunile a comunelor din Delta sau situate în zona inundabilă a Dunării erau proprietatea P.A.R.I.D., de pe urma cărora percepea o serie de taxe⁴³). —

Astfel se plătea taxe pentru ha de teren arabil în 1935, 240 lei care a crescut în 1936 ha. 400 lei, pentru folosirea terenului pentru pășune, taxe anuale pentru pășunatul vitelor, o taxă specială numită „tarpan” pentru folosirea stufului, ș.a.⁴⁴). —

Este un fapt notoriu că pescarii nu puteau trăi în exclusivitate din pescuit, de aceea ei luau în arendă terenuri pentru cultură și pășune de la P.A.R.I.D. Taxele de arendă erau foarte mari pentru posibilitățile pescarilor iar organele P.A.R.I.D. s-au datat la numeroase a-

41 *Ibidem*, din 22 septembrie 1927.

42 Arh. St. Tulcea, fond. Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 1072/1936, filele 251—253.

43 *Ibidem*, fila 4.

44 *Ibidem*, fila 163.

buzuri, fapt ce a creat în rîndul populației pescărești și ai altor locuitori o stare de spirit agitată. —

Inaugurînd un sistem inaplicabil în arendarea loturilor arabile, acel al licitațiilor și al depunerii anticipate a arenzilor, suprafețe de pămînt au rămas nefolosite, fiindcă nu toți locuitorii din Delta Dunării puteau să satisfacă cerințele unor asemenea greutăți. —

Numeroase sînt rapoartele prefecturilor către conducerea statului pentru micșorarea dijei percepute din peștele pescuit și a taxelor de arendă⁴⁵). —

Administrația P.A.R.I.D. deși a fost obligată prin Legea pentru aplicarea reformei agrare din 1921, de a preda organelor agricole ale județului terenurile arabile și cele pentru pășune, în vederea împrîietării locuitorilor din Delta, aceasta sub diverse pretexte s-a eschivat pînă în anul 1930. Practic, după această dată a început în Delta Dunării aplicarea reformei agrare, mult teren bun de cultură fiind, însă, sustras de către Administrația P.A.R.I.D. de la expropriere și, arendat ca și mai înainte în condiții grele pescarilor. —

De pe urma taxelor destul de mari, de pildă, locuitorii din Chilia Veche au rămas datori față de P.A.R.I.D. încă din anul 1930 cu suma de 3.194.411 lei⁴⁶). —

Metodele oneroase folosite de Administrația P.A.R.I.D. și care au stîrnit în rîndurile locuitorilor o stare acută de nemulțumire, a determinat ca împotriva ei să ia atitudine nu numai conducerea județului, reprezentată de prefect, dar chiar și ziarle ale secțiilor partidelor istorice din localitate — desigur în scopuri electorale. —

Astfel ziarul „Oglinda Tulcei” din 14 septembrie 1936 însera în coloanele sale în articolul „Chestiunea pescărilor statului” următoarele: „P.A.R.I.D. a concesionat bălțile și gîrilele unor indivizi, unor străini cu totul de ce este pescuitul, transformați în cherhanagii — poste noapte — care pe lîngă că speculează în mod neomenos pe biclii pescari, negociază peștele în beneficiul lor și în dauna pescarilor. Stuful, papura, gblața, pășunile, constituiesc iarăși elemente din care se fac acte de asuprire a locuitorilor tulcenii, și s-au semnalat. Pescarilor li se pune în sarcină de a plăti peștele cu care el se hrănește, pe care-l taxează — nu cu prețul de vînzare — ci cu prețul de pe piețele de desfacere, astfel că de multe ori, pescarii-vînători nu mai au nimic de primit de la cherhanagii⁴⁷). —

O altă măsură care a contribuit la înrăutățirea situației pescarilor și la creșterea nemulțumirilor, a constituit-o perceperea dijei de către stat și la peștele la care aveau drept pescarii și familiile acestora pentru hrană⁴⁸). —

45 *Ibidem*, dosar nr. 1072/1936, filele 11, 13, 14, 1143/1938 fila 25, 1153/1938, filele 304—305.

46 *Ibidem*, dosar nr. 1157/1938, fila 32.

47 „Oglinda Tulcei”, din 14 septembrie 1936.

48 Arh. St. Tulcea, fond, Prefectura județului Tulcea, Serviciul administrativ, dosar nr. 503/1927, fila 135.

Împotriva exploatării capitaliste exercitate de cherhanagii și de statul burghezo-moșieresc, pescarii n-au stat pasivi. Faptul însă că erau dispersați, că nu erau bine organizați, că în genere veneau mai puțin în contact cu clasa muncitoare, a făcut ca lupta lor să aibă un caracter sporadic, luptă care s-a redus mai mult la forma petiționară: plîngeri, memorii, reclamații. Rare, cei drept, au fost și cazurile cînd pescarii au ocupat cu forța unele terenuri ale Administrației P.A.R.I.D., sau s-au răzbunat pe agenții de pescărie.

Imediat după primul război mondial, datorită activității desfășurate de socialiștii tulcenii, în deosebi Evanghelie Stanef, pescarii s-au organizat după modelul sindicatelor muncitorești. Așa de exemplu a fost Sindicatul pescarilor din Jurilofca⁴⁹). —

Avîntul revoluționar din anii 1918—1921 și-a pus amprenta și în rîndul populației pescărești. În Chilia Veche de pildă, existau cca 300—400 adepți ai doctorului Racovschi⁵⁰). La Sulina în rîndul sindicatului muncitorilor erau foarte mulți pescari înscriși⁵¹). —

Atitudinea net antifascistă a populației pescărești s-a manifestat îndeosebi în anii dictaturii militaro-fasciste antonesciene, în timpul războiului antisovietic. —

Sabotajul și organizarea luptei de partizani în Delta Dunării au fost sprijinite direct de către populația pescărească. Astfel sînt demne de relevat unele acțiuni întreprinse de pescari, de ancorare, de mine și alte materiale explozive pe Dunăre care au provocat scufundarea între Tulcea și Isaccea, a două nave și a două șlepurii germane⁵²). —

Alături de oamenii muncii din întreaga țară, oamenii Deltei, și-au adus o contribuție însemnată la victoria insurecției armate de la 23 August 1944, victorie care a adus și pentru populația pescărească, zorii unei vieți noi, ai belsucului socialismului. —

49 *Ibidem*, dosar nr. 187/1920, filele 138—139.

50 *Ibidem*, fila 4.

51 *Ibidem*, dosar nr. 215/1921, fila 180.

52 *Ibidem*, dosar nr. 161/1921, filele 106—108.

53 *Ibidem*, fond, Tribunalul județului Tulcea, Parchetul, dosar nr. 231/1943, fila 94.